

OPDC Meppel houdt leerlingen in het regulier onderwijs

Soms vertoont een leerling zulk ingewikkeld gedrag dat hij niet te handhaven is in een reguliere klas. Dan maar naar het gespecialiseerd onderwijs? Dat vonden ze in Meppel geen goed idee. Een tijdelijke interventie werpt er zijn vruchten af.

TEKST MARTIN VAN ROOIJ FOTOGRAFIE MARTIN VAN ROOIJ EN FREEPIK

Van de ene leerling krijg je als leerkracht energie, van de andere hartkloppingen. Soms is een leerkracht zo handelingsverlegen dat handhaving van een leerling in de klas van een reguliere basisschool geen optie meer is. Is een ticket richting gespecialiseerd onderwijs de juiste en enige optie?

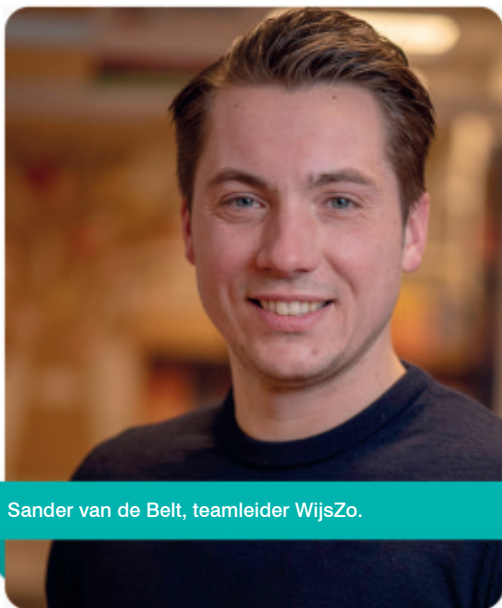
“Een kind met problematisch gedrag is zelf ook slachtoffer.”

RIGOUREUS

Karin Hilgenga is coördinator van het samenwerkingsverband PO 2203 afdeling Meppel en geeft daar leiding aan het Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC), dat bestaat uit drie disciplines, namelijk de Orthopedagogen, de Ambulante Dienst en WijsZo, een samenwerkingsverband tussen onderwijs en jeugdzorg. WijsZo begeleidt kinderen die zijn vastgelopen op de reguliere basisschool vanwege gedragsproblemen. “Een kind met gedragsproblemen dat is ingeschreven op een school voor speciaal onderwijs (so) komt daar niet zo snel meer vanaf. Een verwijzing naar het so heeft vaak een definitief karakter en dat is voor sommige kinderen een te rigoureuze ingreep, want het problematische gedrag dat kinderen vertonen is vaak gerelateerd aan specifieke omstandigheden en tijdelijk van aard. WijsZo is ontstaan vanuit de overtuiging dat je door gerichte interventies kinderen kunt leren hun problematische gedrag te veranderen, zodat ze weer terug kunnen naar hun eigen basisschool.”

SCHREEUW OM AANDACHT

Als een basisschoolleerling in de regio Hoogeveen-Meppel-Steenwijk problematisch gedrag vertoont en de school zichzelf als

Sander van de Belt, teamleider WijsZo.

handelingsverlegen beschouwt, kan de school het kind aanmelden bij WijsZo. Sander van de Belt, teamleider van WijsZo: “Vaak vertonen deze kinderen externaliserend gedrag; denk aan schoppen, schelden en slaan. Daardoor wordt de situatie in de klas onhoudbaar, voor de leerkracht en de overige leerlingen, maar ook voor de leerling zelf. We vergeten nog weleens dat het kind met problematisch gedrag zelf ook slachtoffer is. Het heeft een probleem en schreeuwt om aandacht. Het is onmacht.”

Volgens Sander zijn de gedragsproblemen van kinderen vaak het gevolg van omstandigheden die vaak weer veranderen. “Het kind dat *tijdelijk* problematisch gedrag vertoont, hoort in feite op die basisschool, alleen is die school tijdelijk handelingsverlegen. Daarom gaan wij, eveneens *tijdelijk*, met die leerling aan de slag, maar ook met de leerkracht en de ouders.”

“Als een leerling bij het onderwijsloket van OPDC Meppel wordt aangemeld kijken we wat de kansrijkste interventie is. Soms is dat de inzet van een ambulante begeleider op school, soms de inzet van een orthopedagoog van ons OPDC en soms WijsZo, wat de meest ingrijpende interventie is. Het kind gaat dan tijdelijk uit de klas en gaat vier dagen per week naar WijsZo. Dat geeft iedereen lucht: de leerkracht, de overige leerlingen in de klas maar ook de leerling met het problematische gedrag.” WijsZo fungeert nadrukkelijk niet als een tussenstation in de route naar het gespecialiseerd onderwijs. “We kijken bij de aanmelding kritisch

naar de onderwijsbehoeften van de leerling. Hierin zijn de lijntjes met het gespecialiseerd onderwijs kort.”

WijsZo biedt een vierdaagse schoolweek aan kinderen van 4 tot 13 jaar. De leerlingen zijn verdeeld over twee groepen, 35 tot 40 leerlingen in totaal. In een heel schooljaar maken zo'n 50-60 leerlingen gebruik van de interventie. De kinderen krijgen er niet alleen les, maar voeren ook gesprekken over hun gedrag. Sander: “Dat zijn intensieve weken voor het kind, zeker in het begin, als alles nieuw en wennen is. Daarom hebben ze op woensdag vrij. Als een kind klaar is om terug te keren naar de eigen school, gebeurt dat ook altijd op een woensdag en is er iemand van WijsZo bij om de terugkeer te begeleiden en om leerkrachten te coachen en mee te nemen in het nieuw aangeleerde gedrag van de leerling.”

BESCHADIGD

De insteek van de interventie is nadrukkelijk positief. Sander: “We stellen doelen op en stimuleren met een beloningssysteem het gewenste gedrag. Een positieve benadering is essentieel. Alle kinderen die bij ons binnenkomen zijn op de een of andere manier beschadigd. Ze hebben vaak te horen gekregen wat ze fout deden en zelden hoe het anders kan. Wij werken aan hun zelfvertrouwen en een positief zelfbeeld.” Dat die aanpak werkt, staat voor Herman Langhorst, bestuurder van Kindpunt Meppel (zes kindcentra) buiten kijf. “De interventies van WijsZo zijn een uitkomst, zowel voor kinderen als voor leerkrachten. Die laatsten zitten soms met de handen in het haar. Het kind dan tijdelijk elders opvangen geeft alle partijen de ruimte om te leren hoe de situatie kan worden verbeterd.”

Ik ben ervan overtuigd dat deze manier van samenwerken blijft bestaan.

GEEN THUISZITTERS

De inzet van het OPDC voorkomt dat leerlingen thuis komen te zitten, aldus Herman. “Als de kinderen ander gedrag hebben aangeleerd en de ouders én de school daarin zijn meegenomen, kan het gros van de kinderen na een paar maanden terug naar de eigen school. Driekwart van de WijsZo-kinderen kan dan in het reguliere onderwijs blijven, wat enorm belangrijk is voor het welbevinden van het kind en diens ontwikkelingspotentieel.” Sander

Wijszo, onderdeel van OPDC Meppel, is bedoeld voor kinderen die vastlopen in het huidige systeem en waarbij reguliere basisscholen handelingsverlegen raken.
Kijk voor meer informatie op opdcmeppel.nl/wijszo.

vult aan: “Het overige kwart gaat naar het speciaal onderwijs of naar het gespecialiseerd onderwijs, dus iedereen gaat terug naar school. Niemand zit hier thuis.”

Hoe reageren leerkrachten eigenlijk als die ‘lastpak van weleer’ terugkeert in de klas? Denkt die niet: oei, daar is hij/zij weer ...? Karin: “Nee, dat denk ik niet. Als een kind terugkeert, is de leerkracht getraind en weet hij hoe hij met de leerling moet omgaan. Hij is niet langer handelingsverlegen. Bovendien heeft de leerling intussen ook de nodige stappen gezet. Daarnaast begeleiden wij de terugkeer zorgvuldig. Na twaalf weken vindt de eindevaluatie van de gedragsinterventie plaats. Daar is ook de school bij aanwezig. Kortom: we houden de school steeds op de hoogte en de terugplaatsing van het kind vindt gefaseerd en in nauw overleg met de school plaats. En mocht er later sprake zijn van een terugval, bijvoorbeeld bij de overgang naar een nieuwe klas met een andere leerkracht, dan staan wij altijd paraat om opnieuw begeleiding te bieden.”

LEERGELD

Zelf heeft WijsZo in de loop der jaren ook het nodige geleerd. “In de beginjaren zagen sommige scholen ons als een manier om van hun lastige kinderen af te komen. Dat merkten we als de gedragsinterventie was afgerond en we contact zochten met de school om de terugplaatsing te bespreken. Dan bleek zo’n kind niet meer welkom. We hebben toen onze werkwijze aangepast. Doordat we een OPDC zijn, blijven de kinderen ingeschreven staan op de eigen basisschool. Pas als we allemaal het idee hebben dat niemand gebaat is bij terugkeer naar de oude school gaan we

op zoek naar een alternatief. Het mooie is dat andere scholen in ons werkgebied dan vaak bereid zijn het kind in te schrijven. Ook scholen van een andere stichting, met voldoende leerlingen. De scholen in deze regio zien het als hun gezamenlijke verantwoordelijkheid de kinderen passend onderwijs te bieden. Verder zijn we afgestapt van onze aanvankelijke werkwijze met jonge kinderen. Die gingen in het begin maar twee dagen per week naar WijsZo en de overige dagen naar de oude school. Daar zijn we van afgestapt; het gaf veel te veel onduidelijkheid en onrust. Ook de jonge kinderen komen nu vier dagen per week hiernaartoe.”

Herman Langhorst, bestuurder Kindpunt Meppel.

Karin Hilgenga, coördinator samenwerkingsverband PO 2203, afd. Meppel en leidinggevende Orthopedagogisch Didactisch Centrum (OPDC).

Kortom: het Meppelse model zou weleens tot voorbeeld kunnen strekken voor de rest van ons land, al is het volgens Herman geen geval van copy-paste. “De situatie is hier waarschijnlijk wat gemakkelijker dan elders vanwege de compactheid van afdeling Meppel in ons samenwerkingsverband PO 2203. Met slechts zeven stichtingen voor primair onderwijs zaten we al vrij snel op één lijn. We wilden het altijd al goed doen, ongeacht de grondslag, en het wederzijdse vertrouwen én het specialisme zijn in de loop der jaren alleen maar gegroeid.” Karin: “We hebben het vertrouwen gekregen van de gemeenten Meppel, De Wolden en Westerveld. Zij kennen de subsidies toe waarin de gelden van de jeugdzorg zijn gekoppeld aan het OPDC; hierdoor kan de jeugdhulp zonder indicatie integraal in het OPDC plaatsvinden. Ik ben ervan overtuigd dat deze manier van samenwerken blijft bestaan, ook als er een andere politieke wind zou gaan waaien.” Herman: “En als deze leerlingen niet goed worden opgevangen, dan worden dat de probleemleerlingen en volwassenen van straks en kosten ze de gemeenschap mogelijk handenvol geld.”